

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“
(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godinu «Objavitelju Dalmatinskomu» i «Smotri Dalmatinskoj» za Austro-Ugarsku Kr. 12.—; samom «Objavitelju Dalmatinskomu» Kr. 6.—; samoj «Smotri Dalmatinskoj» Kr. 8.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmjerno. Pojedini brojevi stoje 16 para, a zlatarni para 20.

Ditinja za predbroju, uz koja nema dotičnih svota, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvrstbe, uz koja nema prilicne preplate, biti će povraćena. — Preplate se šalju poštanskim naputnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pisma ne primaju. — Pisma i novce treba šaljiti «Uredu Objavitelja Dalmatinskog u Zadru».

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

XII. Bitka na Soči.

Ofenziva austro-ugarskih i njemačkih četa.

Zarobljeno preko 100.000 Talijana.

Gorica oslobogjena. = Talijanci protjerani. = Njemačke čete zauzele Cividale = Njemačke i naše čete pred Udinom.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Izvjestaj austrijsko-ugarskog glavnog stana.

BEČ, 27. Službeno se javlja: 27. oktobra 1917.

Talijansko bojište:

Bitka koja se bje pod ličnim višim zapovjedništvom Njegova Veličanstva našega Cesara i Kralja, protiv talijanske glavne snage, sazrijeva sjajno. Naše prokušane, slavne čete na Soči i njemačke bojne snage, koje napreduju neslomljivom jurišnom silom, postigle su veliki uspjeh. Ratno pobratinstvo saveznika, na nebrojenim bojištima sakovano i zapečaćeno krvlju naših najboljih momaka, iskušalo se iznova neisporedivim načinom.

Na gornjoj Soči naše čete iz alpskih zemalja i davno prokušane pješadijske pukovnije, carski lovci, strijelci iz Stajerske i Tirola, savladale su u krševitom području Velikog Vrha (Rombona) i Kainina i na brdu Stolu žilavom ustrajnošću i snažnim djelovanjem i zemljište neprijatelja. Druški Slezani oteše na juriš visoko brdo Matajur, koji se diže jugo zapadu od Kobarida. Ovdje i zapadno od Tolmina borilo se mahom na talijanskom zemljištu.

Na visoravni Bainsičkoj Talijanci brane stopu za stopom.

Zestokim bojovima osvojene su neprijateljske pozicije na jugu od Vrha, vis 652 kod Vodica, oko kojega se nekad toliko krvilo, i Sveta Gora, koje se zauzeće u Italiji toliko slavilo, kao pobjedna nagrada jedanaeste bitke na Soči. Djeca iz svakog kraja Austrije i Ugarske natjecahu se ko će življe napadati.

Kod Kanala i na istoku otolen dvije same c. i k. divizije iznijese 16.000 zarobljenika i 200 topova.

Na sjeveru od Gorice stojimo na Soči.

U odsječku Fojti Hriba ugarska 17. divizija koja već preko 2 godine pobjedno čuva stražu na donjoj Soči, otela je neprijatelju nedavnim jurišem njegovu prvu liniju; 3500 Talijanaca pade joj u ruke.

Ukupni broj zarobljenika poskočio je na 60.000 a broj otelih topova na 500. Dosad se oborilo hica 26 neprijateljskih letjelica.

BEČ, 28. (Službeno). Jutros naše su čete zauzele Goricu. Nakon godinu dana tugjinskog gospodstva, na Kaštelu opet se vije, kao za toliko vijekova, naša zastava.

Talijanci su uzmakli preko Soče.

BEČ, 28. Službeno se javlja: 28. oktobra 1917.

Talijansko bojište:

Jučer je sa naše fronte na Soči pao posljednji okov obranbenog boja, koji se vodio od dvije godine i po slavno i požrtvovno. Na zapadu se prošlo na napad kako na kraškoj visoravni tako i u goričkom odsječku. Talijanci nijesu nigdje izdržali pred našom navalom. Na južnom krilu naše su prednje čete zauzele Tržič. Iz više Gradiške jurišao je u 3 s. izjutra major Mocsary na čelu svog hrabrog bataljona Koeszegskih lovaca br. 11, preko gorućeg mosta na Soči, na desnu obalu i oteo je neprijatelju brdo Fortin. Na goričkom kaštelu odijelci karlovačke pješadijske pukovnije br. 96 izvjesiše u 2 s. izjutra našu zastavu. U oštroj potjeri za neprijateljem prešla se Soča na zapadu od oslobodjenog grada, i bje zauzet Podgorški vis.

Visoravan Bainsiča-Sveti Duh sa brdom Kukom leži iza naše fronte. Kod Plave naše su čete u ljutim okršajima silovale prelaz preko rijeke. Cividale je u njemačkim rukama. Tamo naši saveznici, svojim goropadnim prodiranjem i razbijajući svaki neprijateljev otpor, nagloše izlazak u mlatačku ravnicu. Dotučene armije vojvode od Aoste i generala Capello izgubiše dosad 80.000 ljudi zarobljenih. Otetih topova računa se da ih je najmanje 600.

BEČ, 29. Službeno se javlja: 29. oktobra 1917.

Talijansko bojište:

Dana 24. oktobra izjutra, austro-ugarske i njemačke čete generala Otona von Belowa i sjeverno krilo vojne skupine generala pukovnika pl. Boroevića započele su svoju ofenzivu. Jučer, na večer petog dana boja, bi preotelo sve ono zemljište, što ga nam je neprijatelj, plativši svaki četvrti kilometar sa gubitkom od nekih 5400 ljudi, s mukom oteo u jedanaest krvavih bitaka.

Na Kraškoj visoravni naše su čete zagoniše, zauzevši brdo Sv. Michael prema Soči. Naši su odjelci prešli preko nabujale rijeke. Gorica bi pročišćena od neprijatelja u bojama po ulicama. Dodgora bi osvojena na juriš kasno na večer. Megjutim prostor oko Oslavije, brdo Sabotino i vis Korada bjehu pozorištem vrlo žestokih bojeva. Ali svako talijansko odupiranje bilo je uzaludno. Dotjera za neprijateljem, koji uzmiče u najvećoj zabuni, povela nas je preko Kormina i brda Kvarina.

Cio poluotok Rât, osobito općine Pelješac (Orebići), Janjina, Kuna i Trpanj dođoše još za doba dubrovačke republike, ali najviše u XIX. vijeku, bezbroj pomorskih kapetana i mornara.

Poluotočaninu je more život; na njem je stekao imanje. Padom republike dubrovačke bijahu još svi kmeti dubrovačkih gospodara, pa su «pošli na more» i stekli novaca, te se od gospodarâ iskupili i danas svoji su vlasnici.

Na poluotoku je postajala rečenica, riječ, «pošao je na more». To se odgovaralo, kad si pitao koga. Gdje ti je sin, brat, otac. Dok u ova dva zadnja decenija odgovaraju na upit: «Pošao je u Ameriku, u Afriku»; ali opet preko mora.

Kad je nevera moli se Boga i sv. Nikolu putnika, da spasi na moru mornara. Zato je sv. Nikola u velikoj časti na poluotoku, a imade crkva i kapela njemu u čast zgrajenih na poluotoku. Kad grmi i i blijeska zove se u pomoć i sv. Barbaru.

Mornari su donosili «s mora» svega, osobito ubruse ženskima za glavu iz Marsilje.

Kad se naljute, tad reku: «sinje te more izjelo»; ili: Sinje ti more izbacalo kosti, a crna ih zemlja odmećala.

Imade i pjesama narodnih o moru, pomorstvu, brodarenju, i onih koje su mornari i kapetani ispjevali. Njke su tisnane u knjizi «Pjesme s Pelješca ili Rćanska pjesmarica», koju je uređio i sakupio D. R. N. Z. Bjelovučić 1910. godine.

2. Ribari.

Osim pomorstva, bave se poluotočani i ribarstvom, osobito u stonskoj i trpanjskoj općini. Ribari sa svojim barkama, mrežama i vršvama vazda su po

Njemačke i austro-ugarske čete stoje pred Udinom. I brdovitim kraju sjevero zapadno od Cividale brzo napredujemo.

Talijansko koraška fronta uzdrmana je u najvažnijim odsječcima. Naše čete, boreći se u snijegu i oluji, oteše neprijatelju njegove za dvije godine i po izgrajene granične pozicije na jugo zapadu od Tarvisa, kod Pontebbe, u području Plöckena i na velikom Dalu.

Brzo prodiranje saveznika, koje ruši svaku zapreku, ne daje da se sa nekom sigurnošću izvjesti o broju zarobljenika i neprekidno rastućem plijenu. Samo u prostoru jugo-zapadno od Plave iznijese se 118 talijanskih topova svakog kalibra. Divizija koja je otuda napredovala otela je za malo ura neprijatelju 80 oficira, 3000 ljudi i 60 topova.

Ratni alat što se u 12. bici na Soči iznio daleko nadmašuje plijen što se odnio u našoj ljetnoj ofenzivi 1916. godine u Galiciji i Poljskoj.

Doglavica generalnog štaba.

Izvjestaji njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 27. Wolff-Bureau javlja:

Veliki glavni stan 27. oktobra 1917.

Talijansko bojište:

Brzo nastavljanje zajedničke ofenzive na Soči postiglo je i jučer potpun uspjeh. Talijanske snage, koje su nastojale da našim divizijama ne dadu da izagaju iz planine, bjehu uzbijene snažnim udarom. Na večer njemačke čete ugošje u goruči grad Cividale, prvi grad u ravnici. Talijanska fronta uzdrmana je sve do Jadranskog mora. Naši se vojnički zborovi zagone na svim linijama. Austro-Ugarske divizije zauzele su jutros Goricu, grad o koji se tako otimahu u bojama na Soči.

Broj zarobljenika poskočio je na 80.000, a topova na preko 600.

Prvi general kvartirnajstor Ludendorff.

N. V. Cesar Karlo na bojištu.

TRST, 27. Cesar Karlo, koji je kao nasljednik prijestola, vodio pobjednu ofenzivu protiv Italije u maju 1916, stupio je iznova, pošto je započela druga ofenziva protiv istog neprijatelja, na čelo napadajućih armija. Cesar kao vojni viši zapovjednik krenuo je u noći prije 24 oktobra, u kojoj su savezne snage preduzele napad na gornjoj Soči, na frontu na Soči, i već za vožnje primio izvještaje o prvim uspjesima zapovjedenih napadnih kretanja. Došlo je stigao u operacijsko područje, Cesar se odmah odvezao k potčinjenim višim zapovjedništvima. Već sutri dan u jutro stao je Cesar da ide, u pratnji poglavice generalnog štaba, po tragovima svoje napadne armije. Početak artiljerijskog boja bio je zakazan za 2 s. izjutra dana 24 oktobra. Zbog guste magle i to žeste kiše, artiljerijska priprema nije mogla da tako uspješno djeluje, kako se s početka namjeravalo. Unatoč tome pješadija je u određeno doba izjutra preduzela napad. Sa divnom smjelošću, na primjer, bje

mo, u. U svim se mjestima na moru riba. U stonskoj općini u Hođiljama, na Brocamu, vazda su ribari na moru, to su najglasovitiji ribari u južnoj Dalmaciji. U trpanjskoj općini, u Trpanju i Dubi su izvrsni ribari. U janjinskoj općini ribaju Janjinari, Zuljanci, Trstenjani, Sreserici, Brijesćani i Popovljani. U kunovskoj općini riba se u Osobljavi, u Prapratni, luci Oskorušna, u Podobuču, Borju i Dingaču. U pelješkoj općini riba se u Orebićima, Kučiću i Vignju. Ali ribari po zanatu su Stonjani i Trpanjci, dok drugi više manje za svoju porabu ribaju.

Ribari imaju razne vrsti mreža: šabaka, srdelara, prostrica, trupara, polandara, bukvara, usatara, popunica, cipolara ili zagrada, tonot; zatim parangale, vršve; karbiđnu svijeću i osti za dokas, kad se ubija obnoć riba u kraju pod svijećom, ali samo po bunaci. Imaju losturnjak za vagnjenje lostura; a u vodama općine Janjine «kavofanag», čim potežu školjke.

Najviše ribe imade u stonskom konalu kod Hođilja, te kod Brodacu. Trpanjci love i pod Neretvom. Oni hitaju mnoštvo srdjela, te je u Trpanju i tvornica srdjela bečije Warhaneka. Jastoga je najviše u Zuljani, gerica u Janjini; trupâ (tuna) u Stonu. Cipola najfinije vrsti sa butargama (kaviar) hita se samo u kolovozu u Janjini, Trpanju i Dubi.

Kad je bura, riba ne će u kraj, te vele, da je «bura otrovala more». Pređ silokom (široko, jugovina) imade dosti ribe. Pod svijeću ubija se najviše zimi, ob noć na dokas sa ostima, kad riba bježi u kraj. Sardele su najbolje u svibnju, a traju do ljeta. Kad kad «kurenat» struja zamota mrežu. Najgori je neprijatelj mreži dupin, pliskavica, koji pojede ribu i raspara mrežu u moru.

«Gornja voda» čisti na mjestima more u neretvanskom konalu, koje buđe mutno od Neretve; a

rasporegjen oveći njemački odjeljak, na da su teškoće bile velike kroz dolinu Soče ravno prema Koberidu i Rebiš, tako da je na jugu obašao Krn, dok u isto vrijeme prokušane austro-ugarske planinske brigade udariše dole u dolinu Soče zapadno od te planinske kose. Talijanski ratni izvještaj kaže, da naša ofenziva nije zatekla protivnika neočekivano i nepripravna. Kao komentar tome služi činjenica, da su njemačke čete, kad su ušle u Kobarid, našle na okupu jednog divizionara sa jednim od svojih brigadirâ i sa svim pukovnijskim zapovjednicima, te su ih one odvele zarobljene.

Dopodne Cesar se odveze k nekim višim zapovjedništvima, da dobije sa što manjim gubitkom vremena posljednje izvještaje i prema njima izda dalje naredbe. Te iste večeri saznalo se, da se talijanska fronta počela kolebati i na visoravni Svetoga Križa. Sutri dan, 25 oktobra, Cesar se odveze k višem njemačkom zapovjedništvu i u područje Tolmina. Na ovom putu pokazala se tačnost i red u pripremanju jednog operacijskog prostora. Doline, koje su dosada imale neznatnu važnost, postale su velikim cestama za prolazje. Dok su čete bile tek od 24 sata u napadnom boju, tu su već porazmjestile poljske bolnice, opslrbe magaze, municijske zalihe i što šta drugo. Cesar je želio, da tog dana prođe k četama koje se sasna sprijeda biju; ali mu se želja nije mogla ispuniti, jer su čete i kola zapremale svaku cestu. Buduć da je poradi toga vožnja postajala sve to težom, Cesar se riješio da odustane pred prečim zahtijevima ratnih operacija. Sutri dan, 26 oktobra mogao je Cesar te samo da gleda kako se bitka razvija, nego i da dogje u dodir sa pukovnijama koje su išle u boj. Tog dana Cesar se zadržavao na dva opažališta; sa jednog se vidjela sasvim jasno visoravan Svetog Duba, dok su se sa drugoga mogli pratiti bojevi oko Fajti Hriba. Talijanci se povukoše preko visoravni Svetog Duba; naša pješadija udari oštro za njima. Kad je neprijatelj sašao u tjesnu dolinu Soče, naši su dalekometni topovi stali da pucaju u guste mase neprijateljske. Tad i zračne eskadre dogoše, da bombardovanjem učestvuju u boju. Talijance spopane plaha strava, te stade tiska oko prijelaza. Kad je ugarska pješadija došla u sedlo izmignu oba visa Fajti Hriba, što ih s jedne strane mi držasmo a s druge Talijanci, osu se u tu nizinu uprav impozantna zaporna vatra talijanske ne baš vrlo razgovorne artilerije. Ali vrijedni Madžari pretrčase poslije 4 s. popodne i taj pakao od željeza i olova, te osvojiše Fajti Hrib. Cesar, kod kojega su bili poglavice generalnog štaba Arz, ministar izvanjskih posla Czernin, zapovjednik vojne skupine general pukovnik Boroević i princ Feliks od Parme, nije odvajao očiju sa tog golemog rvanja. Donosan podvigama svoje vojne snage, prožet zahvalnošću i priznavanjem junaštva vjernih saveznika, koji su se prvi put borili na ovom bojištu, Cesar se sa velikim pouzdanjem posvećivao svojoj zadaći kao upravljač one po zamašaju velike bitke.

Umorene od truda, naše su čete zaustaviše u jednoj šumi. Automobil Cesarovi i pratnje uprav se vozijahu onuda, kad jedan pješak upozna vladara, te lijepo iznagijen viknu samo «Karoly»; na njegov uzvik sve u susjednoj šumi oživi. Momčad, koja su ovaj čas jela ili razapinjala šatore,

«donja voda» nanosi iz Neretve put Stona mutež po moru.

3. More; kupatilo.

More zovu kod nas i «vođa»; «visoka vođa» ili «oplima»; «mala vođa» ili «osek».

More u konalu neretvanskom zovu «malo more», a u konalu mljetskom, na otvorenoj pučini prema Italiji, i u konalu korčulanskom zovu «veliko more». Tako se reče: Popovljani ribari i na malom i na velikom moru, dočim Janjinari samo na malom moru.

Kad «ima dosta vjetra na moru», onda se reče, da «skaču po moru bijeli janjci»; kad je žestoko more onda «more baca».

Kad je oplima, more je nečisto, i spravlja se jugovina, rgjavije vrijeme; a kad je osek, tad su lijepa i stalna vremena, i more je bistro.

U moru se kupaju najviše djeca, i to sva muška, dok se stariji ne kupaju. Imadu općinske kupelji morske na žalu u Trpanju. A krasni žo za kupanje u Orebićima, Trsteniku, Zuljani i u luci Prapratno na velikom moru u stonskoj općini. U Orebićima, Trsteniku, Zuljani i u Prapratno kod Stona mogla bi se uređiti svjetska kupatila.

Stari ljudi govore, da nije zdravo kupanje po Veliku Gospu, to je polovicom kolovoza. Pa nije zdravo, po narodnom shvaćanju kupati se iza pada sunca, niti onaj dan, prije kojeg je kišilo.

More se gđjekad pije za otvorenje.

4. Kraj.

Ime našeg poluotoka potječe od: stonski rt. Grad Ston bijaše u starosrpsko doba, pod koje je spadao poluotok od 1170. godine do 1325., i iz kojeg

napustiše i jelo i rednju i pohitiše na cestu. Za jedan čas negioše se stotine i hiljade njih na ivici puta i na stranama, te sa raznih strumenata, što su ih vojnici imali čuše se zvuci narodne himne, a trubači zadržali generalni marš; ali sve nadglasaše oduševljeni poklič boraca svome previšnjem vojgi. Cesara je to duboko ganulo. Veličina i svečanost ovoga prizora ne mogose da nadjača ni sliku, koja se toga večera dobila iz izvještaja potčinjenih zapovjednika, da je brdo Matajur zauzeto, da zborovi nezadrživo napreduju prema području Civalda, da je 60.000 ljudi zarobljeno i 510 topova oteto. Tu noć Cesar je sproveo u jednoj maloj stanici na Krasu; on nije znao da su svičije bile zaklonjene, i to sve svičije u stanici i one u njegovu vagonu, jer se nalazio u protivnikovu djelokrugu, u jednoj maloj stanici, koju je neprijatelj već toliko puta bombardovao.

N. V. Cesar Carlo u Poli.

DOLA, 27. Cesar je danas boravio kod svoje ratne mornarice, kojoj je htio pokazati koliko on uvažava mirno i veliko junaštvo svih oficira i momčadi. Vlada, koji je u Poli nosio odoru velikog admirala, bijaše došao sa Herpela, gdje je u vozu noć sproveo i radio. Događica generalnog staba radio je sa svojim organima u ograničenom prostoru dvorskog željezničkog voza, i svaki bi čas išao Cesaru, da mu saopći izvještaje što su stizali i da čuje šta vladar zapovijeda. Ranim jutrom dvorski voz krenu u Poli, kamo je prispio oko 8 sati. Na obali prijaviše mu se zapovjednik flote admiral Djevojan, lučki admiral Fiedler i poglavice njihovih štabova. Jedan motorni čamac odveze vladara naprije na krstaricu «Admiral Spaun», na kojoj, osim posade, bijaše se poredali zapovjednici mnogih razbijača, torpedača i podmornica. Cesar izreče oficirima svoje priznanje, zatim se odveze u arsenal. Radnici pohitaše mahom k vladaru, kojega u jedan čas zaokružiše. U njihovim se očima čitala zahvalnost i iskreno veselje kad su vidjeli previšnjeg vojskovođu, koji je i mnoge izmiegao njih oslovio. Do tom Cesar obagje nekoliko austro-ugarskih i njemačkih podmornica, usidrenih taj dan u luci, i pregleda stanicu za hidroplane. Mnogi su oficiri i momci dobili iz carevih ruku vidljive znakove njegova priznanja. Popodne Cesar pogje na Brioni, da pregleda razna utvrđenja i podmorske stanice. Na kraju vladar pohodi mornarični Casino, te nasred burnog klicanja hura! krenu iz Pole.

Cesar Karlo u okolici Fajti Hriba.

ADELSBERG, 29. Cesar se danas odveze u okolici Fajti Hriba. Kiša je pljuštala, ali se Cesar nije dao zaustavljati; on je htio da pogje za stopana savezničkih četa, koje nezadrživo napreduju. Svim putevima preko kraške visoravni pukovnije hodahu prema talijanskoj zemlji, dok protivnim smjerom vukahu se hiljade zarobljenika. Vladar je na vožnji sretao mnogo vojgi i četa; svaki izvještaj što je primao navješćivao je po jednu pobjedu.

Sada se broje zarobljenici; biće ih 100.000, može bit i 130.000. Do ovog časa oteto je 900 topova.

Na ušću Soče, gdje su bile obalne baterije, sada su austro-ugarske čete; sajkje sa engleskim topovima biće valjda ovdje odnijeli; ali ugrajeni ogromni topovi ostali su u našim rukama. Zbog silne kiše putevi se pretvorili u bujice. Cesarev automobil svaki čas zapada u duboke jazove, iz kojih ga treba izvlačiti.

Sasvim prokisnut, Cesar se na večer povratu u svoje sjedište, u području vojske koja operiše.

N. V. Cesar Karlo u Gorici.

GORICA, 30. Danas je Cesar ušao u oslobođeni grad. Neprijatelj je grad najvećim dijelom uništio i opljačkao a pučanstvo odveo sobom.

Telegram Cesara Karla Caru Vilimu. Odgovor njemačkog Cara našem Cesaru.

BEČ, 29. Javljaju iz stana ratne štampe: Njegovo Veličanstvo poslalo je dana 28 oktobra ovaj telegram Njegovu Veličanstvu njemačkom caru i pruskom kralju:

Jučer su Tvoje čete provalile u Civalda, danas su moje pukovnije preotele Moj zemaljski glavni grad Goricu. U ovom času osobito me srce goni, da se sa zahvalnošću sjetim Našeg vjernog u ratu pobratimstva, koje je sa božjom pomoću moglo da svetkuje ove nove goleme trijumfe. Ti si sa ne-sebičnom stvarnošću stavio Mojem višem zapovjedništvu na raspolaganje nekoliko Tvojih divnih

doša imamo prve povelje i imena poluotoka, — bijaše Ston poznatiji grad i sjelo zahumskih knezova pa se poluotok zove: Stonski rt, odatle stonski Rät; a stanovnici Rčani; pridavnik: rčanski; tako rčansko vino; rčanska mantala; «rčanska mazga», kao zla mazga. A to «rt» zato, jer je poluotok dug i svršava šiljasto sa Lovištem. Kad ga Dubrovčani god. 1333. kupiše, prozovu ga: Puncta Stagni, što znači stonski Rät; a u talij. jeziku «Ponta», i Ponta di Stagno.

Odatle je pravo ime poluotoku: poluotok Rät. Nu mi na poluotoku zovemo specijalno Rät, na Rätu, Rčani, — stanovnike općine kunovske. To je Rät u užem smislu riječi.

U najužem smislu zove se «Rät», «na Rätu» dio sela Sresera «na kraju», gdje je starodrevna zavjetna crkva (Male Gospe. I kod Kucišta zove se jedan komad «Rät».

Ime Pelješac za poluotok je od nazad 200 godina. Pod «Pelješcom» zove se «općina pelješka» u Orebičima. A mi poluotočani rečemo: idemo na Pelisac, na Peljesac, kad se ide u Orebiče. Kod nas svak zove Orebiče, imenom Peljesac. Dubrovčani još zovu poluotoka «Rčani» i «Rät». Stranci pišu «poluotok Pelješac».

Talijansko ime Sabbioncello (San Bioncello) ne zna se, kako je nastalo. U dubrov. vrelima ga nema. Poznam jednu staru zemljovidnu kartu u Trstu u permanentnoj izložbi pomorstva, na kojoj je kod Orebiča naslikana crkva sa imenom «San Bioncello». Sigurno odatle su mu skrojili to čudno ime.

(Sljedi).

divizija. Naši su generalni štabovi zajednički i uspješno izveli pripreme za ofenzivu. Udarana snaga Tvojih četa pokazala se kao uvijek nesavrhljiva. Za ove dokaze vjernog savezništva naj-srdačnije Ti zahvaljujemo ja i Moja hrabra vojna snaga. Neka milost Svemogućega prati i dalje naše pobjedno oružje.

Karlo.

U isti čas stiže od Njegova Veličanstva Cara njemačkog ova čestitka u sjedište našeg vrhovnog vojskovođe:

Operacije protiv talijanske vojske, tako uspješno započete pod Tvojom upravom, obećaju da će i dalje uspijevati. Radujem se, što su njemačke čete, uz bok Tvojim na Soči prokušanim boricima, u ratnoj vjernosti i svojom napadnom snagom potukle vjerolomnog nekadašnjeg saveznika Čestitam Tebi i Tvojim vojnoj moći što su preotele Gorica i Kraška visoravn. Viribus unitis! Naprijed s Bogom!

Vilim c. k.

Cesareva zapovijed vojsci.

BEČ, 30. Cesar je izdao ovu vojnu zapovijed: «U teškim bojevima Moje su valjane čete zajedno sa hrabrim saveznicima postigle za malo dana sjajnih uspjeha. Veselo dirnut najtoplije zahvaljujem svima na njihovom vjersnom i junačkom držanju u lutim bojevima, i svim vojgama, svim zapovjednicima i svim četama izričem Moje puno priznanje. Dalje, sa božjom pomoću.

Karlo.

Previšnje priznanje ministru izvanjskih posala.

BEČ, 30. Prigodom slavne ofenzive savezničkih četa na Soči, kojom Njegovu Veličanstvo upravlja, Cesar je izrazio ministru izvanjskih posala svoje priznanje za kenzekventni razvoj i jačanje savezničke politike, koja se u sadašnjim zajedničkim bojevima protiv Italije iznova uspješno pokazala.

Iz stana ratne štampe.

BEČ, 29. Javljaju iz stana ratne štampe: Ofenziva savezničkih četa i danas nezadrživo napreduje. Ona je prenijela bojište sa prijelaza preko Plöckena, južno od Mauthera, pa sve do mora, u najvećem dijelu na talijansko zemljište, te tim sasvim oslobodila osobito pučanstvo naše koruske i kranjske granice od dalekog djelovanja talijanskog oružja. Dotučena talijanska vojska povlači se dijelom skoro neprohodnim planinskim krajem; njeno povlačenje uvećaje i pljen i broj zarobljenika.

Veselje za preosvojenje Gorice.

BEČ, 28. Vijest o preosvojenju Gorice, netom je preko jutra bila poznata, raznijela se zamjerentom brzinom po gradu, pobudivši u svim razredima pučanstva najveće veselje i zadovoljstvo, što je ofenziva na Soči tako brz i neočekivan uspjeh postigla. Javne zgrade se iskitiše zastavama. Mnoge privatne kuće to isto učinile; osobito unutrašnji grad vas se o podne preobukao u svečani nakit savezničkih zastava. Na večer duboki se dojam uvećao kad su se saznale novije vijesti o zapremanju Civalda i Monfalcona, o potjeri za Talijancima preko Soče i o broju zarobljenika i topova. Iz cijele monarhije stižu izvještaji o veselju pučanstva radi sjajnog uspjeha saveznika. U mnogim gradovima bilo je silnih ovacija Cesaru i savezničkim vojskama.

Veselje u Trstu za oslobogjenje Gorice.

TRST, 29. Trst silno se veseli vijestima o pobjedama, koje stižu bez prekida jedne za drugom. Grad se sjajno iskitio zastavama; radostan svijet vrvi ulicama. Poslije svečane službe božje, veliki se narod okupi pred namjesničkom palačom. Tršćanski biskup Karlin i veliki broj deputacija, koje su predstavljale sve razrede pučanstva i narodnosti grada i njegova teritorija, izagioše pred namjesnika, da čestitaju preosvojenje Gorice i da izraze svoju iskrenu radost što je grad pobratim na Soči oslobođen. Osim toga bijaše došao veliki broj gorčkih bjegunaca, koji borave u Trstu, da izreku svoju vjernost i odanost cesarskoj Kući i austrijskoj državi, i zahvalnost za to što je neprijatelj protjeran iz Gorice i Friula.

U Gospodskoj Kući.

Saopćenja o našim pobjedama.

BEČ, 27. Gospodska kuća. Za sjednice pročitao je predsjednik Windischgraez ovaj telegram: «Događica generalnog staba nalaže mi, da Vašoj Pobjednosti saopćim, da junački bojevi saveznika na jugo zapadu teku kao i prije, sasvim povoljno. Kanin, brda Stoll i Matajur i Sveto Brdo što se u Italiji tako prekomjerno slavilo kao nagradu jedanaeste bitke na Soči, zauzeti su. Broj zarobljenika prekoračuje 60.000, a broj otetih topova 500. Cesar i Kralj vodi lično više zapovjedništvo nad četama. Za poglavicu generalnog staba barun Waldstätten.

Ovaj je telegram kuća dočekala s oduševljenim odobravanjem i pljeskanjem. Predsjednik dodade: Oduševljenje, kojim je moje saopćenje primljeno, odnosi se i na vjerne saveznike, koji su uz bok našoj divnoj vojsci, učestvovali u ovom uspjehu. Zivahno odobravanje i oduševljenje, kojim su moje riječi primljene, neka vrijedi kao zanosi pozdrav našoj sjajnoj, slavnoj vojsci (Zivahno odobravanje i pljeskanje) i neka vrijedi kao poklonstvo vrhovnom vojskovođu, premislivostom Cesaru i Kralju, te Vas pozivjem da mu tripud kliknete Živio! Kuća prihvati tripud poklič. (Burno, trajno odobravanje i pljeskanje).

Najveći dio rasprave ticao se pitanja o miru. Skoro svi su govornici odobrivali metod k miru, što ga odabrao grof Czernin i izjavili, da su zadovoljni sa izjavom ministra predsjednika da se treba tvrdo držati njemačkog saveza. Nekadašnji poklisar u Washingtonu Dumba kaže, da grofa Czernina ide prije svega zasluga, što je u pitanju o novu redu u svijetu posljiere rata stupio na čelo mirolojubivog pokreta, koji se svuda u svijetu to više širi. Program jedne američke kolosalne flote nije drugo nego opsjena. Najbolji su argumenti za mir naš uspjesi na jugo zapadnoj fronti. Knez Auersperg ustaje protiv hajke onihaj, koji koče da, se dogje do mira tim, da se dogje u susret prohtjevima

Entente. Profesor Lamasch pobija prigovore protiv sporazumnog mira, te kaže: Mi nećemo dati, da nas protivnik zastraši sporazumnim mirom; mi radije idemo sa Svetim Ocem, koji ne pita, ko je prvi udario, nego nastoji da neprijatelje pomiri. Častan mir može, naravno, biti samo onaj, koji bude očuvati integritet monarhije i vjernost našim saveznicima, naročito njemačkome narodu.

BEČ, 29. U Gospodskoj Kući početkom sjednice predsjednik Windischgraez spomenuo je naše uspjehe na jugozapadnoj fronti i rekao: Dreslabe su riječi da izrečemo osjećaje, kojima smo svi prožeti, kad čujemo vijest, da su domaći krajevi, sa svojim lijepim glavim gradom Goricom opet u našim rukama. (Zivahno odobravanje). Gospodska se kuća sa dubokim poštovanjem pridružuje zadovoljstvu Njegovu Veličanstva, za sjajne uspjehe postignute pod njegovim vodstvom i sva Gospodska Kuća misli s oduševljenjem na naše divne čete, koje su novu slavu odnijele. (Zivahno odug odobravanje).

Kuća nastavlja raspravu o privremenom predračunu.

BEČ, 29. Gospodska Kuća. Nastavlja se rasprava o predračunu. Poljak Bilinski raduje se obrazovanju samostalne, suverene poljske države, te kaže, da što se tiče još neriješenih pitanja o granicama poljske države i buduće dinastije, to se Poljaci uzdaju u središnje vlasti, koje pokazuju da mogu i velike zadatke rješavati. Oni se najviše uzdaju u mladog Cesara, kao poglavicu drvene dinastije. Nijemac Baerndt kaže, da je Czerninov govor u Budimpešti sjajan komentar držanju centralnih vlasti. Mora se s jedne strane tvrdo držati ideje o miru, s druge strane ne nuditi mira protivnicima, koji neće da za to znadu. Civalda i Udine više djeluju nego najljepši govor o miru. Drugi dio Czerninova govora danas je aktuelan, da, naime, ratujemo dalje i pridržimo sebi slobodne ruke, ponosni velikim djelima i neiskolebljivim ratnim pobratimstvom, koje se eto danas opet sjajno ispoljava. Česi Fort i Goll objašnjaju češku državnu pravnu izjavu, te utvrđuju, da je češki narod vazda svjestan, da je sudjelovao u utemeljivanju habsburške monarhije. Knez Friedrich Lobkowitz precizuje stajalište češkog konservativnog velikog posjeda, koje je za reformu ustava na federalističkom temelju, naravno, u okviru monarhije. Knez Schwarzenberg preporuča sporazum izmiegju Čeha i Nijemaca u Češkoj s očuvanjem osobina pojedinih plemena.

BEČ, 30. Gospodska je Kuća primila u drugom i trećem čitanju četvromjesečni privremeni predračun. Ascher naglašava važnost tršćanske luke. što se tiče irredente, govornik ističe vjernost Cesaru tršćanskog pučanstva. Kaže, da sa irredentu prenijeli u Trst elementi, koji su iz Italije došli. Cijeli grad buktu radošću, kad se mladi Cesar u Trstu pojavio. Govornik moli, da bi jedan član cesarske kuće iznova prebivao u Trstu. Vuković, Hrvat, izjavljuje, da se ideal južnih Slavena kreće u okviru monarhijskih granica i kulminira u neiskolebljivoj volji, da za sva vremena ostanu pod šezlom Habsburgovaca; o tome su priznata djela hrvatskih boraca na svim bojištima dala jasan dokaz. Izvjestitelj Plener kaže: Svi se ponosimo podvigama naše vojske i slavni saveznika, koji su nam u pravi čas pritekli u pomoć na talijanskoj fronti. Sadašnji veliki uspjeh tako jača naš ugledni da možemo mirno očekivati budućnost.

Kuća je započela raspravu o pravim zakonima. Daredna je sjednica sutra; na dnevnom redu izbori za delegacije

U Zastupničkoj Kući.

BEČ, 27. U jučerašnjoj sjednici Zastupničke Kuće prikazani su megu ostalijem ovi upiti: Tršćic o postupanju činovnika prema narodu u Dalmaciji, osobito u kotaru dubrovačkome, i o bijedi dalmatinskog učiteljstva. Duličić o prilikama rudara u Siveriću.

Poošireno podmorničko ratovanje.

BERLIN, 28. U Rukavskom konalu i Sjevernom Moru naše su podmornice potopile 19.500 nečistih tona.

Boj po zraku.

BERLIN, 28. U noći izmiegju 24 i 25 oktobra više je neprijateljskih eskadra navailo bombama na lotriško-luxenburški industrijsko područje na Saaru. Šest je osoba ubijeno, osam ranjeno. Na vojnim napravama nikakve štete. Ostale su materijalne štete neznatne. Obrambenim sredstvima naših zračnih strijelaca četiri su letjelice oborene hicima ili prignate da se spuste na zemlju.

Rat na moru.

BERLIN, 28. Wolff Bureau. Neprijateljske lake bojne snage koje su križarile na sjeveru od Ostende, napadnute su popodne dana 27 oktobra u isto vrijeme od naših torpedača artilerijom i od velikog broja letjelica bombama. Prednja je neprijatelj žurno zakrenuo prema zapadu, više ga se puta pogodilo. Naše su se bojne snage povratile zdrave.

Izvještaj bugarskog glavnog stana.

SOFIJA, 30. Generalni štab, 29 oktobra: Na maćedonskoj fronti artiljerijska je vatra bila neko vrijeme živahna. Na sjeveru od Strume poručnik Esschwege oborio je hicima neprijateljski zauzdani balon; ovo je njegova sedamnaesta pobjeda u zraku.

Državni kancelar Michaelis dao ostavku.

BERLIN, 28. Dvojedne novine donose još ne potvrgnenu vijest, da je državni kancelar predao jučer molbu da ga se otpusti.

Ministar-predsjednik Kerenskij o napuštanju Petrograda.

PETROGRAD, 28. Vijest Agencije. Na današnjoj sjednici prethodnog parlamenta, ministar-predsjednik Kerenskij izjavio je, za rasprave o napuštanju Petrograda, da osvojenje otoka Oesela i Dogoe prinuguje vladu, da povede riječ o mogućim

čim posljedicama tog dogagaja. «Ali — reče Kerenskij — nijesmo nikad progovorili o mogućnosti da neprijatelju izručimo glavni grad; naprotiv, odbrana glavnoga grada bila je glavna briga vlade, koja je odlučila da odmah napusti Petrograd, kad bi to tražili najveći interesi države. Kad bi se napuštanje Petrograda odlučilo i izvršilo, to se ne bi nikad moralo pripisati vojnim dogagajima nego teškoći u opskrbljivanju i ogrijevanju». Kerenskij je završio uvjeravajući, da vlada odbija svaku pomisao da bi mogle i privremeno predati glavni grad neprijatelju.

Prethodni parlament primio je rezoluciju, kojom se izjava vlade, da će glavni grad energično braniti, prima na znanje.

Osman Fuad efendija u Beču.

BEČ, 29. Stigao je na podne u Beč turski princ Osman Fuad Efendija, da kao cesarev gost proboravi ovdje nekoliko ura i otputuje u cesarevo sjedište, gdje će Njegovu Veličanstvu predati visoko odlikovanje udijeljeno mu od Sultana. Nadvojvoda Maks, kao zastupatelj cesarev, dao je u dvoru dejeuner, na koji su bili pozvani i turski poklisar sa gospodom od poklisarstva, turski vojni opunomoćenik kod višeg zapovjedništva vojske i barun Müller kao predstavnik Czernina. Na večer je princ krenuo u Cesarevo sjedište.

Kriza u Italiji.

Pađ Boselliava ministarstva u Italiji.

LUGANO, 28. Jučer u jutro talijansko ministarsko vijeće je odlučilo, da se kabinet povuče, pa je u odluku brzojavio kralju u glavnom stanu i Cadorni, kojomu je u isto vrijeme izrazilo puno pouzdanje.

Talijanska je Komora imala jučer sjednicu koja je potrajala šest časova, a na kojoj je ministar predsjednik Boselli nasred ledenog muka Kuće saopćio dimisiju kabineta; ovaj će ostati u službi da otisi tekuće poslove i drži javni red. U senatu Boselli je istu stvar saopćio; zatim je stao da govori o neprijateljskoj ofenzivi, o kojoj je rekao da je golemo. Ministar predsjednik je osobito naglasio učestvovanje njemačke vojske, pa je na kraju izjavio, da će talijanski otpor potrajati dotle, dok bude srčanosti i jake volje.

Talijanski poklisar u Parizu, Salvago, predao je ostavku; na njegovo mjesto imenovan je poklisar u Madridu grof Bonin.

Ministarska kriza u Spanjolskoj.

MADRID, 28. Agencija Havas. Kabinet se povukao.

Veliki talijanski polom.

Do cijeloz se monarhiji klikuje zbog sjajnoga djela koje je naše oružje izvelo na Soči. Neprijatelj koji se činio velik i jak, a koji je bio jedino neizmerno objestan, morao je gorko iskusiti, da naša sablja nije otupila zbog duge borbe. Plodovi su ovijeh pobjeda tim sjajnijih, što ničije očekivanje nije bilo u pravu da smatra takav hod dogagaja normalnim. Dogodilo se nešto izvanredno, učinjeno je nešto izvanredno. Na zemljištu iznovice osvojene grofovije Gorice i Građiške cvjeta nam eto pravedna nagrada za hrabro, jako i razborito vojevanje. Junaštvo, ustrajnost i poštvo naših četa, koje nadilaze svako očekivanje, slomiše u ovoj dvanaestoj bitki na Soči, u vjernom jedinstvu s junačkim četama savezne Njemačke, snagu talijanske vojske. Ovo je prvi put, da se udružene austro-ugarske i njemačke čete zajednički bore protiv vojske kralja Viktora Emanuela, ovo je prvi put, da se na jugoistočnom bojištu pokazuje ratno pobratimstvo njemačkog carstva i habsburške monarhije, ali se pokazalo na taki način, da je dalo svijetu najsajjniji dokaz, da je oporbena snaga centralnih država neslomiva, da one još uvijek mogu uspješno uzbiti neprijatelja, preuzeti ofenzivu i pobijediti.

Protetle su dvije godine i po od kad je Italija, prelaštena obećanjima svojih današnjih saveznika, koji je na rat podbadahu, nadom da će se u malo mjeseci, tobože bez muke, dočepati obilatog plijena, pogazila nama zadatu vjeru. Ali su bitke na Soči već davno uvjerile Italiju, da su se njezini državni gradno prevarili, kad su mislili, da će svojim vjerolomstvom zadati smrtni udarac habsburškoj monarhiji, i da su duboko zagazili strampuficom kad su se s nama zaratili. Italija nije mogla da se proslavi ikojim ovčim uspjehom. Ona je mogla u ovo dugo ratovanje dobiti tek malo kilometara našeg zemljišta. Na Duhove 1915 god., na Kapitulu svezano je poklonjena talijanskom vojskovođu sablja, koju je on imao da otrgne tek na svojem pobjednom ulasku u Beč; ali lovori vijenci već unaprijed namijenjeni grofu Cadorni davno su uveli, a mješte lake pobjede, talijanska je vojska uzalud prolila svoju krv na potoke, a bijeda i oskudica muče prevareni narod, koji brekće od muke.

Talijanska politika uvijek nevjerna, u nečemu je ipak ostala vazda dosljedna i vjerna. Ma koji bio naš neprijatelj, taj bi postao Talijancima prijatelj. Kralj sardinski bio je saveznik magjarske revolucije, Viktor Emanuel II. borio se uz bok Napoleonu III. i Prusiji, a sada njegov unuk uhvatio se u isto kolo s Rusijom, Engleskom i Francuskom. Uništenje habsburške monarhije bijaše živna čežnja talijanskih državnika cijelo pročasto stoljeće. Ovoga su puta mislili, da će im se želja ispuniti i da će im stvar brzo poći za rukom. S Italijom stajase najveća vojnička snaga u Evropi Rusija, najveća sila na moru Engleska, i najbogatija zemlja Francuska. Oni su se nadali, da će nas ovaj put moći bezopasno napasti i uz neznatne žrtve veliku dobit steći. Za to, bespravno i bezdušno, prevjeriše zadatu nam riječ, i pogaziše sve zakone morala i dostojanstva. Ali se prevariše.

Oni su mislili, da je dopkon kucnuo dugo očekivani i davno željkovani čas, da je rasulo Habsburške monarhije neminovno. Ali naša poslovia kaže: «Vjeru tko lomi, njega će vjera». Kralj talijanski prevrnuo je vjerom; sebe okaljao a zemlju svoju upropastio. Mnogo stotina tisuća. Talijanaca moralo je platiiti svojim životom lakovjernu nadu talijanskih državnika. U Italiji revo-

lucione do Sici kazali dajjeg mentu one vl Englesk a sada složno zemlju. dvije go crnijim mljene htjeti pa za dvi isto Rumunju održala junaštvo kazuje koje se sila, i kojom n Talijanc se i lom

N. vraća se Pri i slavno naredio učilištim praznuje

Od vijesti iz talijanske zastavama običi gla

Za uo Mje Gra C. k. zak Vam je, 1917 « vojnika

Mj ševljenje program u to vima, a na čane dan

U vima. däre kab U 12/2 sat «Piazza» tumba općinska a ustan od 100 k od 160 k talni kon njem gos i M. Rur wallner, Pomenut cvijeca p

Gr kojim ste suđeluju ranju su i spasava moralne darskoj o

Oki Vaše kud Buđite v njenim p glebnica

Blagosi kojim s He u Koturu potofikal želji iz Aposto Kraljič storijskim godine 10 Sobjeskije iz toga i izreka je snu prigoi nika, gdje planutivog glem. Ho u Arbanij Kotor a i kao i tvrđ Budisavlji kovič, sa sti i mno

M. Braće Pr bog zdrav nika, gdje stanu Mal pramalje

Tečaj za Na p vorenju te gje) pripri šta ih ka «Froebel

M. Braće Pr bog zdrav nika, gdje stanu Mal pramalje

Tečaj za Na p vorenju te gje) pripri šta ih ka «Froebel

li — reče Ke-
o mogućnosti
; naprotiv, od-
a briga vlade,
Detograd, kad
ad bi se napu-
to se ne bi
ngajama nego
ju. Kerenski
bija svaku po-
predati glavni

je rezoluciju,
rad energično

Beču.
u Beč turski
cesarev gost
je u cesarevo
u predati vi-
ultana. Nad-
rev, dao je u
zvani i turski
a, turski vojni
štva vojske i
ina. Na večer

u Italiji.
ansko mini-
teć povuče, pa
nom stanu i
zrazilo puno

čer sjednicu
vojjoj je mini-
g muka Kuće
stati u službi
ed. U senatu
stao da go-
re rekao da
bio naglasio
na kraju izja-
tle, dok bude

vago, predao
ovan je po-

sko.
abinet se po-

olom.

og sjajnoga
dči. Neprija-
e bio jedino
iskusiti, da
drbe. Plodovi
e očekivanje
ad dogagaja
no, usinjeno
ice osvojene
am eto pra-
borito voje-
vnost naših
e, slomiše u
m jedinstvu
u snagu ta-
sne udružene
dnicih bore
o vo je prvi
tazuje ratno
habsburški
način, da je
e oporbena
da one još
ja, preuzeti

ad je Italija,
n saveznika,
e se u malo
atog plijena,
u bitke na
a se njezini
islili, da će
darac hab-
zabili stram-
Italija nije
uspjehom.
e dobiti tek
uhove 1915
na talijan-
o da otrgne
č; ali lovot
fu Cadorni
i, talijanska
a potoke, a
narod, koji

u nečemu
Ma koji
cima prija-
garske re-
z bok Na-
uk uhvatio
i Francu-
bijaše živa
ošasto ston-
e želja
za rukom.
a u Evropi
a, i najbo-
dali, da će
i uz ne-
espravno i
i pogaziše
se preva-

enu dugo
je rasulo
naša po-
će vjera).
e okaljao
na tisuća
tom lako-
iliji revo-

lucionarni nemiri, koji tu skoro buknuše od Torina do Sicilije i koji su se morali krvavo ugušiti, pokazali su, da široki slojevi pučanstva zaziru od daljeg ratovanja, a i u samom talijanskom parlamentu podigle su se gorke riječi protiv politike one vlade, koju su dopokloni onomadne srušili. Engleski vojnici morali su ugušiti prevrat u Torinu, a sada astro-ugarske i njemačke čete udaraju složno na talijanske čete i gaze pobjedno talijansku zemlju. Centralne države, čija je snaga još otpram dvije godine prikazana u najgorem svijetlu i najcrnijim bojama, pružaju nov dokaz svoje neslomljene životne jakosti. Austrija-Ugarska, koju su htjeli prikazivati kao nemoćnu i trulu, prkosila je za dvije godine i po cijeloj talijanskoj vojsci a u isto se doba sjajno borila protiv Rusije, Srbije i Rumunjske. A sada, pošto je za dvije godine i po održala navalu te vojske, danas podvojenim junaštvom pokazuje svu svoju napadnu moć i dokezuje svijetu, da su Njemačka i Austrija-Ugarska, koje se zajednički bore, još uvijek nepobjediva sila, i da mogu pobjedonosno odoljeti na bilo kojem neprijatelju, a podučava dopokloni vjerolomne Talijane da: «Tko s vragom tilke sadi, o glavu mu se i lome.»

DALMATINSKE VIJESTI

N. P. gosp. Namjesnik grof Attems vraća se večeras u Zadar.

Prigodom oslobogjenja Gorice.

Prigodom sjajnih vojničkih djela saveznih četa i slavnog oslobogjenja grada Gorice od neprijatelja, naredio je ministar nastave, da se u svim srednjim učilištima, kao i u pučkim i gragjanskim školama praznuje dan 3. novembra.

Od radosti radi oslobogjenja Gorice i veselih vijesti o našem pobjedonosnom napredovanju na talijanskom bojištu, Zadar je ovijeh dana bio okičen zastavama i sagovima. Večeras općinska će glazba običi glavne ulice grada, svirajući.

Za udovice i sirote palih vojnika, za potrebnu djecu i mladež.

Mjesni je odbor razaslao ovaj proglas.

Gragjani! Iz vrućih poziva pokrajinskog ureda c. k. zaklade za ratne udovice i siročad poznato vam je, da su priređeni dne 1., 3. i 4. novembra 1917 «dani sakupljanja» za udovice i sirote palih vojnika te za djecu i mladež upće.

Mjesni odbor, odazivljuć se najživljim oduševljenjem plemeniti inicijativi, ovako je utvrdio program dana milosrđa i rodoljublja: U četvrtak na 1. novembra. U prepodn. satovima. — Učenići će pučkih škola sabirati po ulicama, na plokatama i u javnim prostorijama novčane darove.

U subotu na 3. novembra. U prepodn. satovima. — Učenići će srednjih zavoda sabirati milodare kako gori naznačeno.

U negjelju na 4. novembra (dječji dan). Na 12^{1/2} sati p. p. — Općinska će glazba svirati na «Piazza dei signori». Na 3^{1/2} sati p. p. — Javna tombola na «Piazza dei signori». Preko igre sviraće općinska glazba. Cijena je svakoj igračici 40 para a ustanovljena su 3 zgođitka, t. j. jedna cinkvina od 100 kr. i dvije tumbule, prva od 200 kr. a druga od 160 kr. Na 8 sati p. p. — Vokalni i instrumentalni koncert, u dvorani «Filarmonica», sudjelovanjem gospođe M. Nikolić-Kaer, gospođice O. Javor i M. Rumpel i gospođe prof. I. Batistić, J. Frauwallner, F. Guaraldi, prof. P. Nardelli i G. Zink. Pomenutih će dana dražesne gospođice prođavati cvijeca po 10 para i razglednica po 30 i 40 para.

Gragjani! Patriotičnim i humanitarnim zanosom, kojim ste se postojano i uspješno do sada isticali, sudjelujte i ovom djelu milosrđa, posvećenom oti-ranju suž udovica i sirota hrabrih naših vojnika, i spasavanju naše djece i mladeži od materijalne i moralne propasti. Prihod će se upotrijebiti u za-darskoj općini!

Okultite na 4. novembra, imendan N. V. Cesara. Vaše kuće! Pritecite svi prijavljenim svečanostima! Budite blage ruke u novčanim darovima, namijenjenim plemenitim svrhama! Nabavite cvijeca, razglednica i igračica za tombolu!

Blagosiljanje naše vojske u Kotoru križem kojim su blagoslovljene god. 1683 pred Bečom Sobijeski jeve čete.

Hercegnovi, 29 okt. Dana 27. o. m. bio je u Kotoru u katedralnoj crkvi Sv. Trifuna svečani pontifikal, iza koga presvijeli biskup Uccellini po želji izraženoj mu od Njezina c. i k. Apostolskog Veličanstva Cesarice i Kraljice Zite, blagoslovio je našu vojsku sa historijskim križem, kojim je Dominikanac d'Aviano godine 1683 pred Bečom pred carem Leopoldom i Sobijeskijem blagoslovio našu vojsku, te je malo iza toga izvostila sjajnu pobjedu. Iza službe Božje izrekao je na hrvatskom i njemačkom jeziku kra-snu prigodnu besjedu prožetu plemenitim idejama i punu patriotskih osjećaja. Prisustvovalaše divnoj i ganutljivoj svečanosti: General pješadije preuzv. plem. Horrak, novo imenovani zborni zapovjednik u Arbaniji koji slučajno bijaše na prolasku kroz Kotor a iz Ercegnovoga general knez Welkersheim kao i trgjavni povjerenik dvorski savjetnik plemić Budašević Prijedorški, župnik Prčanja Niko Lu-ković, sada vojni kaplan u Kotoru, sve mjesne vlasti i mnogo gragjana.

Lična vijest.

M. P. Otac Antun Kazilari, Provincijal Male Braće Provincije sv. Jeronima u Dalmaciji, radi slabog zdravlja, krenuo je 27. ov. mjeseca put Dubrov-nika, gdje će u onom blagom podneblju u Samo-stanu Male Braće provesti zimu a početkom će se pramaljeća povratiti u svoju rezidenciju u Zadar.

Tečaj za učiteljice dječjih zabavišta (dječjih vrtova) u Zadru.

Na prvu novinsku vijest o namjeravanom otvorenju tečaja u kojemu bi se djevojke (ili gospo-đe) pripravljale za zvanje učiteljice dječjih zabavi-šta ili kako ih običnije zovu «dječjih vrtova» ili «Froebelovih» škola, došli su «Uredu za ratne udo-

vice i sirote te za djecu i mladež», koji bi uređio pomenuti tečaj, razni upiti, iz kojih se razabire, da mnogima nije jasno, o čemu se zapravo radi, pa im stoga evo ovo razjašnjenje:

Dječja su zabavišta ili dječji vrtovi neke ruke «škola» za djecu od tri do šest godina; postoje bilo samostalno (kao n. pr. pokrajinski dječji vrt u Zadru) ili običnije uz pučku školu (kao n. pr. pokrajinski dječji vrt na Voštarnici).

Za ovakva zabavišta obrazuju se posebne učiteljice. U Dalmaciji ih ima samo nekoliko dosada, stoga je na javne dječje vrtove trebalo metati učiteljice pučkih škola.

Ta je nestašica učiteljica za dječje vrtove (ili dječja zabavišta) bila razlogom, da se je dosada otvorilo tako malo ovih zavoda u Dalmaciji, premda bi ih trebalo da ima svako veće mjesto.

Naumljenome je tečaju svrha da se djevojke kroz ovu školsku godinu teoretski i praktično što bolje priprave za ispit, kojemu bi se polaznice na koncu godine imale podvrgnuti na c. k. preparandiju u Dubrovniku, a poslije kojega bi dobile «Svjedožbu osposobljenja», koja bi im dala pravo da budu namještene kao učiteljice na dječjim zabavištima (vrtovima).

Da se mogu što bolje pripremiti, ne bi se primilo više od 20 polaznica, a zbog prevelika troška opet moralo bi ih biti najmanje 12, da se mogne tečaj otvoriti. Primiti se mogu naravno i polaznice izvan Zadra, samo bi ove godine morale stanovati u Zadru.

Dalje upute daje, kako je već bilo rečeno, u svojoj uređovnoj sobi na c. k. pokr. škols. vijeću, prof. S. Ratković upravljatelj sekcije skrbi za djecu i mladež spomenutoga Zemaljskog Ureda.

Per le vedove e gli orfani dei soldati caduti, pei bambini bisognosi e per la gioventù.

Il comitato cittadino ha diramato il seguente appello:

Cittadini! — Dai fervidi appelli dell'ufficio provinciale dell'i. r. fondo pro vedove ed orfani vi è già noto che il 1. 3. e 4. novembre 1917 si svolgeranno le giornate di oblazioni a favore delle vedove e degli orfani di militi caduti, nonché dei bambini e della gioventù in genere.

Corrispondendo con vivissimo slancio alla nobile iniziativa, il comitato locale ha fissato così il programma delle giornate di carità e patriottismo: Giovedì 1. novembre. Nelle ore ant. — I ragazzi delle scuole popolari si recheranno a raccogliere oblazioni per le vie, per le piazze e nei pubblici lazzi.

Sabato 3 novembre. Nelle ore ant. — Gli scolari degli istituti medii raccoglieranno oblazioni come sopra.

Domenica 4 novembre (giorno pei bambini). Alle ore 12^{1/2} pom. — La banda comunale darà un concerto in piazza dei signori. Ore 3^{1/2} pom. — Pubblica tombola in piazza dei signori, durante la quale suonerà la banda comunale. Il prezzo di ogni cartella importerà 40 cent. e sono fissate 3 vincite, cioè una cinquina da cor. 100 e due tumbole, di cui la prima da cor. 200 e la seconda da cor. 160. Ore 8 pom. — Concerto vocale ed instrumentale, nella sala della Filarmonica, con la gentile cooperazione della signora M. Nikolić-Kaer, delle signorine O. Javor ed M. Rumpel e dei signori prof. I. Batistić, J. Frauwallner, F. Guaraldi, prof. Nardelli e m.o G. Zink. Nei giorni suddetti saranno da signorine gentili offerti in vendita fiori a 10 cent. e cartoline a 30 e 40 cent.

Cittadini! Col fervore patriottico ed umanitario, di cui avete dato prove così costanti ed efficaci, contribuite generosamente anche a questa nuova opera di carità, destinata a lenire i bisogni delle vedove e degli orfani di militi caduti, nonché a preservare i bambini e la gioventù dalla rovina fisica e morale. Il ricavato sarà impiegato nel comune di Zara!

Addobbate il 4 novembre, giorno onomastico di S. M. l'Imperatore, le vostre case! Partecipate vivamente alle festività annunziate! Datte copiose oblazioni ai nobili scopi! Acquistate ampiamente fiori e cartoline e le cartelle della tombola!

Čitulja.

Javljuju iz Krunilova u Češkoj, da je tamo na 25. o. m. preminuo episkop protosingel, rektor gr. ist. bogoslovskog zavoda Jerotej Cvijetić, u 46 godini života svoga. Pokojnik bijaše opće štovan sa svoje dobrote i pameti, učestnosti i poštenja, a osobito s ljubavi prema pitomcima zavoda kojim je od preko 12 godina upravljao, a kojima može se reći bijaše posvetio sav svoj kratki vijek. Laka mu zemlja.

Privatna ženska realna gimnazija.

Školska će se godina 1917-18 kod ovoga zavoda otvoriti svečanom službom božjom u crkvi Sv. Šimuna, te su sve učenice dužne doći na svečanost otvora.

Dan i sat javit će se naknadno učenicama u prostorijama zavoda.

Učenice, koje žele uljesti u I. razred, imaju na dan upisivanja donijeti sobom krštenicu, kojom će dokazati, da su navršile 10 godina ili da će ih navršiti do svršetka sunčane godine, pa, ako su polazile koju pučku ili drugu državnu školu, imaju prikazati i svjedožbu polaznicu i podvrić se prijatnomu ispitu.

Na prijatnom ispitu zahtijevat će se:

1. Iz vjeronauka: Ono, što se uči u prve 4 godine pučke škole.

2. Iz nastavnog jezika: Okretno i pravilno čitanje i pisanje, razumijevanje olakših komada pročitanih iz čitanke za I. razred srednjih škola, poznavanje početaka nauke o oblicima i rečenicima.

3. Iz matematike: Čitanje i pisanje brojeva u dekaškom sustavu, te četiri temeljna računa s cijelim brojevima.

Učenice, koje se upisuju, imaju odmah pri upisivanju platiti kr. 8-20 upisnine i kr. 20 takse za prvi mjesec. Za daljne mjesec mora se unaprijed odmah na početku mjeseca isplaćivati odregjena taksa upraviteljstvu zavoda.

Sve učenice moraju donijeti u dva primjerka rodovnicu (Nationale) redovito popunjenu i potpisanu od svoga roditelja ili njegova zamjenika.

Roditeljima i odgovornim skrbnicima ili prigljudnicima učenića živo se preporuča, da za školske godine češće dogju u zavod i obavijeste se o ponašanju i napretku svojih kćeri ili štćenica.

Upraviteljstvo priv. ženske realne gimnazije.

Il giubileo di una benemerita suora di carità.

Ieri alle ore 12 mer. alla locale pia «Casa di ricovero», coll'intervento di S. E. Mons. Arcivescovo dr. Pulisic e dei rappresentanti la commissione di Pubblica Beneficenza, veniva consegnata alla benemerita superiora di quell'Istituto, Suor Maria Zoller nell'occasione in cui compieva i 40 anni del suo caritatevole apostolato, la medaglia d'onore per 40 anni di ininterrotti fedeli servizi, fondata in occasione del 50.º giubileo di regno del def. Imperatore Francesco Giuseppe.

L'ill. sig. dirigente capitanale cons. Francesco Simonelli, nel presentare la medaglia alla veneranda Suora, le disse commoventi e appropriate parole, corrispondenti ai titoli di benemerita per cui l'onorificenza le veniva meritatamente conferita.

Assistevano pure alla lieta cerimonia parecchie consorelle, suore della carità, ed esimi sacerdoti nonché i poverelli ricoverati, che mercè le premure dell'attivissimo cassiere-economista dei vari istituti della Beneficenza, sig. G. Ceolin, poterono gustare un'eccellente pranzo.

Alla benemerita, caritatevole e pazientissima Suora, che conta 78 anni di età, rivolgiamo noi pure i nostri rallegramenti e l'augurio con cui il cons. Simonelli chiuse le sue belle parole: che la provvidenza voglia concederle ancora molti anni di vita per proseguire l'opera sua, altamente proficua.

Učiteljski kandidati, koji su u vojništvu,

a položili su ispit zrelosti za pučke škole na svršetku škol. godine 1916/17., mogu biti odmah imenovani u učiteljsku službu, pa se dotičnim molbenicama imaju obratiti c. k. kotarskom školskom vijeću kotara, u kojemu žele dobiti mjesto.

Pučka škola na Voštarnici (Zadar)

priređuje dne 4 studenoga o. g. školsku svečanost na korist «Dalm. pokrajinske zaklade za ratne udovice i siročad te skrbi za djecu i mladež» uz ulaznu cijenu od 50 para po osobi.

Svečanost će započeti na 3 sata pos. pođne. Preporučuje se osobito gg. roditeljima djece, da prisustvuju u što većem broju ovoj zabavi, koju evo za prvi put priređuje nova pučka škola na Voštarnici u Zadru.

Dobrotvorno društvo hrvatskih gospogja u Zadru

prigodom otvora privatne realne gimnazije, namjerava, u koliko bude moguće, pomoći onim darovitim i vrijednim djevojčicama, koje bi željele posvetiti se nauku, a njihove ekonomske prilike to ne dopuštaju. Nek se stoga što prije obrate molbom izvornome odboru ovoga društva.

Izgorjele dvije kuće i jedna žena; vatra uništila sve.

Pišu nam iz Benkovačke krajine, 21. oktobra. Ovo dana u selu Popovićim dogodila se grozna nesreća. Kuzmanu Rogiću, izgori jedna kuća dvo-katnica i jedna potleušica. U kući mu izgori stara i nemoćna sirina, 40 hek. vina, 60 kvarata hrane, 40 zovova piće i 7000 kruna gotovine.

Ovaj je čovjek colav, a obitelj mu broji 30 članova. Gore se nesreće ne može niti pomisliti! Ovaj je čovjek danas na putu. Gdje iole srce kuca, trebalo bi ovom nesretniku pružiti ruku pomoćnicu. Pomozimo brata svoga! Pogledajmo jedan drugoga u nevolji, pa će i Bog na nas pogledati!

Falsifikovanje propusnica.

Skorašnjoj vijesti da se je na Rijeci ušlo u trag falsifikovanim propusnicama robe za Dalmaciju, koje su prođavane vanredno skupo, «Primorske Novine» dodaju ovu najnoviju: Viktor Pazinović rođom iz Dalmacije, koji se duže vremena nalazi na Rijeci i bavi trgovačkim poslima, a sada je zatvoren na Rijeci radi krivotvorenja otpremne iskaznice, počinio je, kako se doznaje iz redarstvenog istrage, više nekorektnosti, radi kojih će morati odgovarati. Htio je da potkupi i jednog redarstvenog činovnika, kako bi mogao izvesti jedan vagun brašna. Prevario je više osoba za razne svote. Tako je Adolfu Blühu obećao nabaviti vina i u to ime pobigao 15000 kruna, koje je doskora potrošio. On je pređan državnom odvijetništvu.

RAZLIČITE VIJESTI

Imendan Njeg. Veličanstva Cesara i Kralja Karla.

Ove će godine narodi habsburške monarhije prvi put proslaviti na 4. novembra imendan mladoga i ljubljenoga svoga Cesara Karla. U Beču će — a i u svim ostalim gradovima i mjestima, na javnim uredima gdje su vojne posade — biti pred svim vojnim zgradama, izvješeni barjaci. U 9 sati bit će u votivnoj crkvi svečana služba božja za vojne oblasti i čete, a u svim će ostalim crkvama biti svečane službe božje.

Telegrami Uredništva.

RAT.

Zauzeće talijanskog grada Udine.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Izvjestaji austrijsko-ugarskog glavnog stana.

BEČ, 30. Službeno se javlja:

Drilike što ih je stvorila dvanaesta bitka na Soči, utječu i na planinu na gornjem toku Tagliamenta, gdje koruska vojska generala pukovnika baruna Kroatina, savlagujući svaki otpor, napreduje brzo na mletačkom zemljištu prema jugu i zapadu. Bojne snage generala pješadije Alfreda Krausa već su o podne dana 28 oktobra prvi put probile široko zahvaćajući utvrjeni tabor kod Gemone, tim što je hrabra donjo-stajerska strjeljačka pukovnija br. 28 zauzela jednim naglim udarom oklopljenu tvrđu na brdu Lanza. Odlučno prodiranje savezničkih četa generala von Belowa ovičano je zauzećem grada Udine. Više na jugu, mase potučenog neprijatelja valjaju se bez reda prema donjem toku nabujalog Tagliamenta, još

uvijek odsječene od naših armija koje su za p-tjerom u primorju. Prostor i savezničke fronte u mnogo čem naliku, zbog dugih zarobljeničkih povorka i ratnog plijena, jednom talijanskom taboru.

Istočno i arbanaško bojište:

Nema ništa da se javi.

Poglavica generalnog štaba.

Sinoćnji izvještaj našeg stana ratne štampe.

BEČ, 30. Javljuju iz stana ratne štampe o podne:

Dotjera za potučenim neprijateljem prema donjem toku nabreklog Tagliamenta u punoj je jeku. Armija generala pukovnika Kroatina, koja prodiru u planinskom kraju na gornjem toku Tagliamenta, već se svagdje nalazi na mletačkom zemljištu.

Izvjestaj njemačkog glavnog stana.

BERLIN, 30. Wolff Bureau javlja:

Veliki glavni stan, 30. oktobra 1917.

Zapadno bojište:

Na desnoj obali Meuse naše prokušane bojne čete provališe, poslije krepke pripreme vatrom, u neprijateljske pozicije na sjeveo-zapadu od Bezonvauxa. Opkoje osvojene na 1200 metara širine zadržasmo unatoč četiri jaka neprijateljska napada. Neprijatelj je pretrpio teških krvavih gubitaka.

Talijansko bojište:

Savezničke čete XIV. vojske zauzele su Udine. Tim je dosadašnje sjelo talijanske vrhovne vojne uprave palo u naše ruke poslije šest dana uspješnih operacija. Nezađrivo i ne mareći ni za koji napor, naše divizije provaljuju ravnicom prema toku Tagliamenta. Na malom broju prijelaza preko rijeke, nabrekle od proloma oblaka, zbija se uzimajući potučene neprijateljske vojske. Čete koje prodiru iz Koruske, stupile su na svoj front na mletačko zemljište, te udaraju prema gornjem toku Tagliamenta.

Prvi general kvartirmajstor Ludendorff.

Sinoćnji izvještaj velikog njemačkog glavnog stana.

BERLIN, 30. Na večer. Poslije ubrzane vatre na bojnem polju u Flandriji, došli su jaki engleski napadi na Passchendaele; ovo smo selo izgubili, ali snažni protunapad izbacio otolen neprijatelja. Kod Gheluvelta skršise se izjutra i popodne krvavi engleski napadi. Na Chemin-des-Dames i na istočnoj obali Meuse živahan artiljerijski boj. Na istoku ništa važno. U Italiji se napreduje.

Telegrammi della Redazione.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

La presa di Udine.

Bollettino dello stato maggiore generale austro-ungarico.

VIENNA, 30. Si comunica ufficialmente:

30. ottobre 1917.

Teatro della guerra italiano:

La situazione creata dalla dodicesima battaglia sull'Isonzo si ripercuote fin nei monti del Tagliamento superiore, dove l'armata del colonnello generale barone von Kroatina, superando ogni ostacolo, guadagna nella regione veneta rapidamente terreno verso sud e ovest. Le forze combattenti del generale di fanteria Alfredo Kraus già al mezzogiorno del 28 ottobre hanno aperto la prima breccia nell'estesissimo campo fortificato di Gemona, conquistando, con un colpo di mano del valoroso reggimento tiratori dello Stiria inferiore Nr. 26, l'opera corazzata sul monte Lanza. La risoluta avanzata delle truppe alleate del generale von Below venne coronata coll'occupazione di Udine. Di là a sud le masse disordinate del nemico battuto volgono a rotoloni in ritirata verso il Tagliamento inferiore in piena, ancora sbandate dalle nostre armate incalzanti nel litorale.

Le regioni dietro i fronti degli alleati, percorse da lunghi treni di prigionieri e di bottino di guerra, assumono spesso l'aspetto di un campo militare italiano.

Teatro della guerra orientale e albanese: Nulla da segnalare.

Il capo dello stato maggiore generale.

Bollettino del grande quartiere generale germanico.

BERLINO, 30. Il Wolff-Bureau comunica:

Grande quartiere generale, 30 ottobre 1917.

Teatro della guerra occidentale.

Sulla riva destra della Mosa le nostre provate truppe da combattimento dopo un'efficace preparazione a fuoco, irruero nelle posizioni nemiche a nord-ovest di Bezonvaux. I fossati conquistati per una larghezza di 1200 metri, vennero mantenuti di fronte a quattro forti attaccati nemici. Il nemico subì gravi perdite sanguinose.

Fronte italiano.

Udine venne presa dalle truppe alleate della XIV. armata. Così la città, che fu residenza del supremo comando dell'esercito italiano, cadde nelle nostre mani il sesto giorno delle nostre operazioni coronate di successo. Le nostre irresistibili divisioni, senza badare a fatica, spinsero nella pianura verso il corso dal Tagliamento. Ai pochi passaggi del fiume, fortemente ingrossato in seguito agli acquazzoni, s'accalca in ritirata l'esercito nemico battuto. Le truppe avanzanti dalla Carinzia sono entrate con tutto il fronte nel territorio veneto, e si spingono innanzi verso il corso superiore del Tagliamento.

Il primo quartiermastro generale Ludendorff.

D. KASANDRIĆ odgovorni urednik.
Tiskarnica č. k. dalmatinskog namjesništva.

Stari kotorski arhiv u Zadru.

(Nastavak).

31. Dukali istog dužda Marka Barbadigo od ... decembra 1487., glede povlastica kotorskim plemićima. — Ova je isprava razderana.
32. Dukali dužda Augustina Barbadigo od 9. januara 1491., glede razmirice izmjeđu kotorskih plemića i ljudi «ville Zuppe» (t. j. Grblja). — Oštećena je na desnoj strani.
33. Dukali istog dužda Augustina Barbadigo od 30. juna 1491. — Ova je isprava važna i dobro uzdržana; u formi je brošure u osmini; imade prvo slovo s *miniatur*. Latinskim je jezikom pisana. Imade pisanih stranica 6. — Sadržaj se dijeli na osam poglavlja i tokako je s dvora zabilježeno: 1°: Fortificazioni; 2°: Grani; 3°: Sale; 4°: Comunità; 5°: Guardia; 6°: Mure della Città; 7°: Salarjati (mletačka vlada plaćala je: «lo salario del Medego», *Spietier et Mastro de scola ad beneficium comune*); 8°: Danni forestieri.
34. Jedna bilježnička isprava od ..... 1492.

- Mnogo je oštećena i ostrizen je gornji dio s lijeve strane.
35. Dukali Augustina Barbadigo od 6. avgusta 1492., glede zemljišnika (katastra). — Pergamena je s desne strane oštećena i izgrizena.
  36. Odluka Melkiora Trevisano «Capetaneus Generalis Mari», od 28. juna 1497., upravljena «Rectori seu gubernatori ecclesie S. Trinitatis site in loco qui dicitur Prodoza districtus Cathari». — Oštećena je i izjedena s lijeve strane.
  37. Isprava od 21. februara 1498., glede jednog zemljišta u Luštrici; na mjestima je izgrizena. — Slabo je čitljiva buduć izbljegjela.
  38. Bilježnička isprava od 2. oktobra 1498., glede najma; oštećena je i izgrizena na donjoj strani, te izbljegjela.
  39. Isprava od 14. februara 1495.: jamčevina za prciju («Caution di dote»). — Na donjem je kraju oštećena i izgrizena.
III. XVI. vijek.
  40. Isprava od 31. januara 1504., kojom se potvrguje primitak prcije.

- Ova je isprava slabo čitljiva buduć izmrljana i izbljegjela.
41. Bilježnička isprava od 18. juna 1504., glede predaje jednog nasljedstva. — Oštećena je i na mjestima prošupljena, te izbljegjela.
  42. Bilježnička isprava od 10. oktobra 1504.: ženična pogodba. — Oštećena je, na mjestima prošupljena i razderana; omrljana i izbljegjela.
  43. Dukali dužda Leonarda Loredana od 19. marča 1505., upravljena Aleju Zeno «Rectori et Provisori Cathari».
  44. Bilježnička isprava od 19. marča 1506., glede jednog zemljišta u Luštrici. — Omrljana je i izbljegjela.
  45. Bilježnička isprava od 7. decembra 1508.: kupovina broda. — Oštećena je, na gornjem desnom kraju izgrizena; omrljana i izbljegjela.
  46. Dukali dužda Leonarda Loredana od 24. jula 1514., kojom dozvoljava Kotoranima trgovinu «in Puglia et in la Marchia».
  47. Bilježnička isprava od 8. oktobra 1515., o

- prodaji neke zemlje. — Oštećena je i izbljegjela.
48. Bilježnička isprava od 29. marča 1517., glede zemljišta «de Inchedò». — Oštećena je i na mjestima prošupljena, te izbljegjela.
  49. Bilježnička isprava od 4. aprila 1517., o prodaji jednog zemljišta «de Bogdasich». — Omrljana je i izbljegjela.
  50. Bula pape Leona X. od 20. septembra 1517., upravljena «Venerabili fratri episcopo Cathari. siue eius in spiritualibus Vicario Generali». — Dopratnica jednog spisa.
  51. Dukali dužda Leonarda Loredana od 23. januara 1519., glede razmirica izmjeđu pučana i plemića kotorskih.
  52. Bilježnička isprava od 7. aprila 1519., o jednom zemljištu u Luštrici. — Izjedena je na gornjem desnom kraju i izbljegjela.
  53. Bilježnička isprava od 10. avgusta 1520. — Omrljana je i oštećena od *tanina*.
  54. Bilježnička isprava od 30. decembra 1521., glede neke zemlje «in Theodo» i zemlje «in Glievagn». — Na desnu je stranu oštećena, izgrizena, te izbljegjela.
(Slijedi).

„BLANKA“

Držim na skladištu još malo sanduka njemačkog surogata sapuna **BLANKA**, koji potpuno nadomjestuje obični sapun.

Izvršujem naručbe najmanje jednog cijelog originalnog sanduka od 200 komada po oko 20 dkg. - dok zaliha traje - po Kr. 55 svaki sanduk franko ovdje, i to samo ako mi bude unaprijed dostavljena odnosna svota.

MARCELLO PATTIERA - Zadar.

Jadranska banka
podružnica Split

počam od
1. siječnja 1917

plaća na uložnim knjžicam
3³/₄ kamata.

Školskih i kancelarijskih
potrepština!

Umjetničkih
dopisnica!

Naručbe pečata
od gume za
urede itd.

A. PAUT
Papirnica - ZADAR Dalmacija
Zastupnica Oesterreichischer Postarten-Grossverleg. Bez.
Ulica Sude br. 12.

**Bazarne
robe!**

Prodaja boljih
novina

pretplatnici ih primaju kući
bez ikakve nagrade donosio.

Fratelli Mandel & Nipote
BANCA CAMBIO-VALUTE - ZARA

Najmilija je
**uspomena
pokojnikâ**

njihova slika povećana.

Povećavanje i umjetničko izvedenje fotografija u svakoj veličini po umjerene cijene i jamstvom za vjernu sličnost preuzimlje

crtarski i umjetnički zavod
Ferd. Ludw. Chamrada
Beč, XV.,
Wurmsergasse 43, Abt. 1.
Cjenik se šalje na zahtjev.

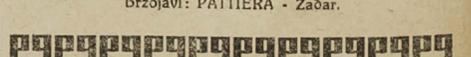
Zastupanje tvrtke za Zadar i okolicu:
T. Horejs & Comp., Zadar.

Šode kauštike

u bačvama od oko 400 kg. prodaje
uz najniže dnevne cijene tvrdka

Marcello Pattiera
Zadar
Brojzavi: PATTIERA - Zadar.

Oglas.

Općinska štedionica u Benkovcu
ukamačuje sve štedioničke uložke
od 15. prosinca 1916 do daljnega
sa 4% (četiri posto) čisto, što se ovime
do sveopćeg znanja stavlja.

ODBOR.

Poveljeni trgovačko-
pomorski mešetar.

Zastupstvo osjguravajućeg društva «HERCEG-BOSNA». - Zastupstvo i skladište ugl. Tvrtke Michele Truden, Trst. - Zastupstvo i skladište ugl. Tvrtke Miho Sez, Dubrovnik. - Preuzimlje narudžbe svakovrsnih modernih pečata iz gume i mjedi za pečatni vosak i sve ostale pečatne predmete, sve uz tvorničku cijenu. Brza izradba. - Kupuje prazne vreće i plaća najvišom cijenom.

Naklada školskih knjiga i dopisnica

Skladište papira i kancelarijskih potrepština
MERCUR & Mikula - Zadar, ulica sv. Vida 11.

Nugja: Umjetničkih dopisnica i Ljubavnih od 8 do 20 h. — Školskih potrepština osobito Zadačnica. — Listova, Kuverata i Računa štampanih za trgovce. — Mapa za pisma 10 kuv. i 10 listova crt. 28—32 h. — Feltpost 1000 komada Kr. 8.— — Cigaretnog papira: «Riz Abadić» I. 60/100 Kr. 13.—, II. 100/100 Kr. 10.— «Austria» 100/80 Kr. 4.50. «Samum» II. 120/80 Kr. 10.— — Fotografiskih potrepština. — Trgovačkih knjiga svake vrsti i veličine.

Emaliranih tablica
za grohlje
sa i bez fotografije

== za dječane i za urede. ==

Električna Baterija Kr. 2.—
komplet Kr. 4.50.

Disači stroj «Meteor»
takogjer hrv. pismom.

Pečata od gume
i mjedi.

Novosti! Slika N. V. Cara KARLA I. u bojama, veličina 73x50, Kruna 3.50. Okvira svake vrsti i veličine jeftino. — Spaga od papira od 1/2 do 6 m/m po kg. Kr. 7, 8, 10, sa gvozdonom žicom 3 m/m kg. K. 10.

POTPLATE od gume i od kože za postole, samo za trgovce i postolare na veliko.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

Agenturni, komisionalni i otpremnički posao. - Zastupstvo osjguravajućeg društva «HERCEG-BOSNA». - Zastupstvo i skladište ugl. Tvrtke Michele Truden, Trst. - Zastupstvo i skladište ugl. Tvrtke Miho Sez, Dubrovnik. - Preuzimlje narudžbe svakovrsnih modernih pečata iz gume i mjedi za pečatni vosak i sve ostale pečatne predmete, sve uz tvorničku cijenu. Brza izradba. - Kupuje prazne vreće i plaća najvišom cijenom.